

Vyrovnaná cesta, V.

Cesta spravedlivých je přímá, neboť ty sám, spravedlivý a přímý Bože, mu ji vyrovnáváš. Ano, Pane, rádi kráčíme po cestách tvého zákona a toužíme oslavit tvoje jméno. V našich srdcích plane touha po tvé lásce a slávě. (Iz 26, 7–8)

Hlas volajícího na poušti zve k vyrovnání stezek, zasypaní děravých silnic a odstranění bariér v cestě. Pán přichází a touží se setkat (srov. Mt 3, 3). Až betlémské Dítě dospěje, bude s nebyvalou lehkostí přistupovat k lidem, kteří jsou za zdmi předsudků a ploty sociálního vyloučení. K tomu vybidne i své následovníky (Mt 25, 31–46): vnášet Boží spravedlnost a milosrdenství do života všech lidí.

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

Víme, že Boží Syn přišel a dal nám rozum, abychom poznávali pravého Boha. My jsme v tom pravém Bohu skrze jeho Syna Ježíše Krista. On je pravý Bůh a věčný Život. (1 Jan 5, 20)

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Pokud se křesťanská modlitba a rituály drží řady různých znamení,

vyžadujete pro svůj duchovní život jejich názornost a srozumitelnost?

Jakým konkrétním způsobem usilujete o obnovu (svěžest) své víry?

Podle apoštola Pavla je křesťanský **křest** (řec. *baptizma*, ponoření [do vody]; lat. *baptismus*, angl. *baptism*) ponořením v Krista Ježíše, tj. ponořením do jeho smrti a vytažením do slávy vzkříšení (Řím 6, 3–11) [leckteré křesťanské komunity zpochybňují platnost křtu bez viditelného znamení ponoření do vody]. Podobnost s působením proroka Jana v judské poušti je pouze *vnější podoba koupele* (srov. Sk 19, 3–5), bez znovuzrození (KKC, čl. 720), společenství, osvojení Božích dětí. Ježíš sám chápe Janovo působení jako odpověď na komercializaci pokání (řec. *metanoia*, příklon k Hospodinu) a obětí v Chrámě (Mk 11, 15–33). ☞ Protože Marek nevypráví o Ježíšově početí z Ducha a narození z těla (srov. Lk 1, 31–32.35), **Ježíšovo ponoření** do vod Jordánu (výraz solidarity s hříšnými lidmi, toužícími po životě s Bohem) lze chápat jako Markovo *zjevení* Ježíšova lidství; přítomnost sestupujícího Ducha jako *zjevení* Ježíšova božství. ☞ V Markově vyprávění je Janův zarostlý zjev připodobněn proroku **Eliášovi** (2 Král 1, 8; Mk 9, 11–13). Starozákonní prorok Malachiáš jej předpověděl jako předchůdce Pánova příchodu (Mal 3, 23).

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícího mustru:

Kdo? „Bože, náš Otče...“

Proč? „přijímáš nás za své adoptivní syny a dcery;“
tvůj Syn, ač přesvatý, se solidárně postavil mezi nás;“

Co? „ať v Ježíšově uvažování a jednání nalézáme inspiraci pro svůj život;
daruj nám svého Ducha, ať překonáváme bariéry a příkopy, které nás oddělují;“

Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.

Ponořením do vod Jordánu Ježíš projevil nesmírnou solidaritu života s lidmi. Stal se jedním z nás, bez příkras, bez dětinského převlékání kostýmů. „Nedomáhal se božských nároků, odložil svou slávu a moc, stal se člověkem a dokonce přijal úděl otroka.“^{Flp 2, 6-8} Přišel, aby se *radoval s radujícími a plakal s plačícími*, a k tomu zve i nás.^{Rím 12, 15} Jsme solidární s lidmi v našem okolí? Dokážeme jim ustoupit a přijmout je v jejich jedinečnosti? Soucítíme způsobem, který je druhým lidem srozumitelný a přesvědčivý?

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajicnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očist' mě od hříchu.“

V: Přijal jsi nás za své pokrevní bratry a sestry, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Znáš naše sklony ke hříchu i neochotu a otupělost, Kriste:

smiluj se nad námi.

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: Daroval jsi nám důstojnost nad kterou žasnou i andělé, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,
odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Sláva na výsostech Bohu
a na zemi pokoj lidem dobré vůle.
Chválíme tě. Velebíme tě. Klaníme se ti.
Oslavujeme tě. Vzdáváme ti díky pro tvou velikou slávu.
Pane a Bože, nebeský Králi, Bože, Otče všemohoucí.

Pane, jednorozený Synu, Ježíši Kriste.
Pane a Bože, Beránku Boží, Synu Otce.
Ty, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi;
ty, který snímáš hříchy světa, přijmi naše prosby.
Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.

Neboť ty jediný jsi Svatý, ty jediný jsi Pán,
ty jediný jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste,
se svatým Duchem ve slávě Boha Otce. Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme vlastníma očima viděli, co jsme bedlivě pozorovali a čeho se naše ruce dotýkaly – to vám zvěstujeme: Slovo života. Ten Život byl zjeven. My jsme ho viděli a svědčíme o něm. Zvěstujeme vám věčný život, který byl u Otce a nám byl zjeven. (1 Jan 1, 1–2)

Zdaleka ne všichni oplakávali ztracený domov. Bývalá izraelská elita a vysídlení vzdělanci nebyli v Babylonii obyčejnými otroky jako kdysi v Egyptě. Stali se součástí státního aparátu. A úrodná půda mezi Eufratem a Tigridem, ta se s kanaánskou pustinou nedá ani srovnat... Řadu Izraelců návrat do zrušované země nelákal. Viděli tam spoustu námahy. Ale tak jako vzrůst úrody je závislý na vláze z Božích zásobáren vody – a On se stará –, tak je i znovuvybudování Jeruzaléma plně v Božích rukách. Srdce Izraele povstane z popela, lidé si uvědomí Hospodinovu přítomnost. I cizí národy budou přicházet a žasnout nad tou překvapivou proměnou životů synů a dcer Izraele.

Úryvek z knihy proroka Izaiáše.

55, 1–11 (Šrámek+jäg)

Hospodinova smlouva: 55, 1–5

H „Vy, kteří žízníte, pojdte k vodě,
a kteří nemáte peníze, pojdte a kupujte obilí, jezte!
Pojdte a kupujte bez peněz víno a mléko!
Proč vážíte zlato, když nemáte chleba,
svůj výdělek dáváte za to, co nenasytí?
Slyšíte? Můžete se najíst, dosyta najíst,
a vaše duše si může vychutnávat lahodná jídla!
Napněte sluch a pojdte sem ke mně!
Slyšte, a vaše duše ožije!
Chci s vámi na věky uzavřít smlouvu
na pevném základě slibů, jež dal jsem Davidovi!
Učinil jsem ho svědkem smluv s národy,
knížetem kmenů a vládcem!
Lid, který neznáš,
a davy, jež neznají tebe, za tebou poběží
kvůli Hospodinu, tvému Bohu,
kvůli Svatému Izraele, který tě oslavil.“

Hospodinovo slovo: 55, 6–11

I Hledejte Hospodina, dokud se dá nalézt,
volejte, křičte, dokud je blízko!
Člověk bez boha opustí svou svěhlovou cestu,
ničema své smýšlení,
vrátí se k Hospodinu – On se slituje –
k našemu Bohu – Hospodin odpustí!

H „Mé myšlenky nejsou myšlenky vaše
a vaše cesty nejsou mé cesty,“ říká Hospodin.
„Jak vysoko nad širou zemí se nebesa klenou,

tak vysoko vedou mé cesty nad vaše cesty
a moje myšlenky nad vašimi.
Jako déšť nebo sníh padá z oblak
a již se nevrátí
– napojí zemi,
oplodní ji, že vyžene květ
a vydá semeno k setí
a na pokrm chléb –
tak i mé slovo, jež mi vyjde ze rtů,
již se nevrátí jalové ke mně,
vykoná, co jsem zamýšlel,
a provede to, proč jsem ho poslal.“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Prolog Markova evangelia nesnese žádné zdržování. V jedné větě předešle staré prorocství o Pánově příchodu, v druhé větě ho aktualizuje v podobně jakéhosi Jana na poušti, a v třetí větě jsou posluchači upozorněni, že Ježíš z Nazareta je tou ústřední postavou celého příběhu. A kdo že to vlastně je? Zatím to tajemství říká Marek jenom nám. Postavy v jeho vyprávění k tomu teprve potřebují dorůst.

(E – Evangelista; J – Jan; O – nebeský Otec)

Začátek evangelia podle Marka.

1, 1–11 (BOG+jäg)

Jan na poušti: 1, 1–8

E Počátek evangelia o Ježíši Kristu, Synu Božím: Je psáno u proroka Izaiáše: „*Hle, posílám svého posla před tebou, on ti připraví cestu.*“ Ex 23, 20; Mal 3, 1

Hlas volajícího na poušti:

Připravte cestu Pánu,

vyrovnejte mu stezky!“ Iz 40, 3

Objevil se Jan, křtil na poušti a hlásal křest pokání na odpuštění hříchů. Vycházel k němu celý judský kraj a všichni jeruzalémští obyvatelé, dávali se od něho ponořovat v řece Jordánu a přitom

vyznávali své hříchy. Jan nosil šat z velbloudí srsti a kolem boků kožený pás. Živil se kobyilkami a medem divokých včel. Kázal:

J „Za mnou už přichází mocnější, než jsem já; nejsem hoděn, abych se sehnul a rozvázal mu řemínek u sandálů. Já jsem vás nořil do vody, ale on vás bude křtít Duchem Svatým.“

Ježíš ponořen do Jordánu: 1, 9–11

E V těch dnech přišel Ježíš z Nazareta v Galileji a dal se od Jana v Jordáně pokřtít. Hned jak vystupoval z vody, spatřil, že se nebe roztrhlo a že se na něho snáší Duch jako holubice. A z nebe se ozval hlas:

O „Ty jsi můj Syn, Milovaný, v tobě mám zalíbení!“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Mladý nazaretský tesař si sundává šaty a „na Adama“ vstupuje do Jordánu (Mk 6, 3; 1 Kor 15, 45). Zaujat Janovým působením, jeho kázáním, nadějí na změnu a koneckonců i zjevem dávných proroků, se solidárně přidává do zástupu ostatních lidí. Ti všichni touží po obnově Izraele. Zní to přirozeně. Obrodná náboženská hnutí jsou určitou konstantou celé židokřesťanské tradice. Už prý Augustin z Hippo v 4. století mluvil *Ecclesia semper reformanda* (čes. *Církev je třeba neustále reformovat*; toho se nepřekvapivě chytila i evropská *reformace*). Děti Izraele, i Syn z Nazareta, tedy dychtí po obnově a osvětlení svých duchovních kořenů. Opět procházejí vodou posvátného Jordánu, aby s novým nadšením vstoupili do Zaslíbené země a přidrželi se moudrosti života s Hospodinem (Joz 3, 14). „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.“ (Ex 20, 2). Janovi posluchači stojí ostatně na tom stejném místě, kde podle dávných příběhů i syrský neobřezanec Náman po vystoupení z posvátné řeky vyznal božímu muži Eliášovi: „Hle, teď jsem poznal, že na celém světě není Boha, než v Izraeli.“ (2 Král 5, 15; Lk 4, 27). Řeka Jordán je symbolickým místem. Je odkazem na Boží pedagogiku, ve které Hospodin po velkém úsilí probudil ve svém národě vděčnost, soudržnost a ochotu „jít po jeho cestách“ (Dt 8; Žalm 128, 1).

Pro Marka je událost Ježíšova ponoření – pro přihlížející nijak dramatická scéna – důležitou odpovědí na starozákonní proctví. Izaiáš mnohokrát křičel, hulákal, řval vůči neproniknutelné nebeské bariéře: „[Hospodine,] kéž bys teď protrhl nebe a sestoupil na svět, aby se před tebou zakolísaly hory.“ (Iz 63, 19b). Copak Bůh, který jako otec zplodil Jakuba a jako matka přivedl na svět Izraele (Iz 43, 1; 44, 1), může přebývat na výsostech, zatímco jeho milované (leč nemilující) synové a dcery bloudí v temnotách světa? Izaiáš si přál, aby sestoupil Hospodinův anděl a byl to vpravdě triumfální příchod. Třesoucí se hory i kolena nepřátel! Úkazy na nebi i v životech Izraelců! Všem by bylo zřejmé, že Hospodin

přichází, ať už ho vyhlížejí, utíkají před ním nebo ho k životu nepotřebují. Sláva, jasnost, úžas i děs! A Markova reakce? Vánek a mírumilovný pohyb podobný letu holubice (Mk 1, 10). „Jako je nebe vysoko nad zemí“, tak odlišné je Hospodinovo uvažování od představ těch, kdo se snaží zlatem a výdělkem zasytit svůj život (Iz 55, 1–2.9). Ano. Hospodin dokáže překvapit i zkušené proroky. A stále udivuje i nás. Přináší evangelium nevtíravě, lehounce, jemně (a proto je tak snadné ho přehlušit...)

V Markově vyprávění se nebesa se roztrhla (Mk 1, 10). Stejně jako se za několik měsíců roztrhne chrámová opona (Mk 15, 38). Na Siónu zmizí bariéra, která odděluje *Boží přítomnost* od života potomků Izraele. Jedna událost a dvě interpretace: pro jedny profanace, znesvěcení; pro druhé inspirace a posvěcení. Dotek čistého s nečistým už nebude poskvřňovat (Lv 15), ale přinese uzdravení (Mk 1, 41). Padne hráz a nastane zvláštní „povodeň“. Když Noe naposled zažil otevřené „otvory nebe“ (Gn 7, 11), nebylo to nic příjemného. Podle Janových slov na judské poušti bude skrze Mesiáše se stejnou mohutností a silou vylit Duch Svatý (Mk 1, 8). Pohltí a zcela obejmě veškeré Kristovy následovníky. „Budou je provázet tato znamení: budou vyhánět zlé duchy, budou mluvit novými jazyky... na nemocné budou vkládat ruce, a uzdraví se.“ (Mk 16, 17–18). *Boží království* přestane být konceptem v knihách. Skrze své věrné Bůh bude proměňovat svět.

Mluvení v jazycích a uzdravování nemocných? Zázraky a divy? V 21. století? Necht' si každý touží, po čem sám uzná za vhodné. „A teď vám chci ukázat ještě mnohem vzácnější cestu:“ (1 Kor 12, 31b) Nepotřebujeme k tomu mluvit „novými jazyky“ a získávat certifikáty ze znalostí francouzštiny. Ani nepotřebujeme kouzelně „uzdravovat nemocné“ a konkurovat státnímu zdravotnickému systému. Možná by jen stačilo nebát se vstoupit do bezprostřední blízkosti lidí; blízkosti „na dotek ruky“, která velmi prostým i božským způsobem uzdravuje osamělost a opuštěnost. Jakékoli úsilí o vzájemné porozumění lidí se tak stane „novým jazykem“, který místo mlčení nebo neosobního vypovídání se (Gn 11, 9) přinese společnou myšlenku a domluvu. Tak jako se Izrael čtyřicet let učil žít a důvěřovat Hospodinu, potřebujeme i my být během Ježíšova veřejného působení pozornými posluchači, abychom se naučili žít a spolupracovat s Duchem Svatým (Řím 8, 1–19).

4. ODPOVĚĎ PÍSMU

Kdo Boží slovo zachovává, v tom je Boží láska opravdu přivedena k dokonalosti. Podle toho můžeme poznat, že jsme v Kristu. Kdo tvrdí, že v něm zůstává, má se i sám jít životem tak, jak chodil on. (1 Jan 2, 5–6)

Ve křtu jsme plně ponořeni v Krista a cele pomazáni vonným olejem na znamení Božího Ducha.¹ Bůh sám nás obdarovává svým životem a my si to ničím nezasloužili. Otevřel nad námi nebesa, abychom se každý všední den svého života nebáli pozvedat hlavu, toužit a usilovat o dosažení svých snů.

¹ Jaká škoda, že názornost těchto znamení v rituálu tak často přehlízíme a nevyžadujeme je.

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,
narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřižován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímluvami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1-2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímluvy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Přijď, Pane Ježíši!**“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, na zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětliví můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, pedagogy, akademiky a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

*Co jsme tedy viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám, abyste i vy měli s námi společenství. Naše společenství je totiž s Otcem a jeho Synem Ježíšem Kristem.
(1 Jan 1, 3)*

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Ze syrsko-maronitské liturgie: (ze slavnosti Epifanie)

„Vzdávejme *chválu, čest i slávu* Zj 5, 13

neviditelnému Otcí,

který otevřel nebesa a přiznal se ke svému Milovanému;
velebenému Synu,

který vstoupil do řeky a předchůdce Jan ho ponořil do vod Jordánu;
Svatému Duchu,

který se snášel nad hlavou Syna a zjevil nám Kristův příchod.

Sláva a díkyvdání náleží Kristu

nyní až na věky věků.

Amen.“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

Četli jim z knihy Božího zákona, vykládali a vysvětlovali smysl, aby posluchači rozuměli tomu, co se četlo. Lid plakal, jak slyšel Tóru. „Rozejděte se, jezte slaninu cestou a pijte sladké víno. A rozdělte se s tím, který sám nemá nic připraveno! Dnešní den byl zasvěcen našemu Pánu. A nesmutněte! Vždyť radost z Hospodina je vaší silou!“ (Neh 8, 8.9b.10)